

Grudziądz, 10.12.2022

Prof. dr hab. Anna Janosz
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: dyrygentura
e-mail: annajanosz@o2.pl

RECENZJA

Zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2020 poz. 85) art. 190 punkt 2,3. a także na podstawie Uchwały nr 2 Komisji Doktorskiej, powołanej przez Radę Dyscypliny Sztuki Muzyczne Akademii Sztuki w Szczecinie z dnia 8.11.2022, która wyznaczyła recenzenta w mojej osobie.

Przedkładam recenzję dorobku artystycznego oraz pracy doktorskiej mgr Doudou Huang w postępowaniu o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie sztuki muzyczne wszczętym Uchwałą Rady Wydziału Edukacji Muzycznej Akademii Sztuki w Szczecinie.

Do oceny przedłożona została praca doktorska obejmująca:

1. Dzieło artystyczne – zarejestrowane 10 maja 2021, w chińskim mieście Tianjin, bez udziału publiczności
2. Opis dzieła w formie pracy doktorskiej, napisanej pod opieką prof. zw. dra hab. Krzysztofa Olczaka i prof. dra hab. Waldemara Górskiego

TEMAT PRACY

Analiza i praktykowanie technik dyrygowania oryginalnych utworów chóralnych Księgi pieśni autorstwa Doudou Huang

Praca doktorska przedstawiona przez **mgr Doudou Huang**, pod wyżej zacytowanym tytułem, składa się z dzieła artystycznego oraz jego opisu.

Doudou Huang jest absolwentką kompozycji i dyrygentury chóralnej, Akademii Muzycznej w Gdańsku i w swoim projekcie doktorskim połączyła sztukę kompozycji z działalnością dyrygencką.

W tymże projekcie znalazły się teksty z Księgi Pieśni Konfucjusza, chińskiego filozofa i twórcy konfucjanizmu. "Myślą przewodnią doboru tekstów – jak pisze Doktorantka, we

wstępie do pracy doktorskiej (s. 5) - było ukazanie pełnego cyklu życia człowieka, od narodzin, poprzez dzieciństwo, pierwsze zakochanie, aż po śmierć. Pieśń towarzyszy człowiekowi w różnych sytuacjach, za każdym razem przybierając inny charakter, niosąc ze sobą różną treść i przesłanie”.

Do wybranych tekstów Doktorantka skomponowała muzykę, a następnie przygotowała artystów do prezentacji i poprowadziła koncert.

W koncercie zabrzmiały następujące pieśni:

Kołysanka (Lullaby)

Dary (Gifts)

Ciepły wiatr (Kai Feng)

Żółta rzeka jest szeroka i bezkresna (He Guang)

Gdzieś na wodzie (On The Water Somewhere)

Gruchanie (Cooing)

Orchidea (Orchid)

Pieśń laski (Song of Cane)

Trzcina (JianJia)

OCENA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Doktorantka w koncercie występuje w potrójnej roli - jako kompozytorka, instrumentalistka i dyrygentka. Przedstawiony w niniejszej pracy projekt artystyczny obejmuje dwanaście krótkich utworów, oryginalnie skomponowanych lub opracowanych przez Doudou Huang, do tekstów Księga Pieśni, autorstwa Konfucjusza. Praca nad projektem wokalnoinstrumentalnym, który jest przedmiotem niniejszej oceny, przebiegała w 2021 roku i uwieńczona została nagraniem materiału muzycznego, dołączonego do niniejszej pracy. Doktorantka planowała wykonanie dzieła 18 kwietnia 2021 roku w chińskim mieście Tianjin. Jednak z powodów pandemicznych data i forma prezentacji musiała ulec zmianie i ostatecznie koncert odbył się 10 maja 2021 r., w zamkniętej sali bez udziału publiczności, z zastosowaniem reżimu sanitarnego. Nagrany i udostępniony materiał ma charakter premierowy i - jak czytamy we wstępie opisu - "tak został rozpowszechniony i stanowi podstawowy materiał do oceny w postępowaniu doktorskim".

W koncercie udział wzięli Shenyang Chamber Choir of Jiuge, Welcul Tong (fortepian), Yao Wang (guqin), Doudou Huang (guzheng) oraz Affiliated String Orchestra of Tianjin Symphony Orchestr.

Ze względu na monograficzny charakter koncertu, chciałabym ogólnie omówić koncert i zwrócić uwagę na jego artystyczno-wykonawcze aspekty.

W programie koncertu znalazło się dziewięć pieśni: z towarzyszeniem fortepianu chór żeński zaprezentował: *Kołysankę*, *Dary*, *Ciepły wiatr*, *Żółta rzeka jest szeroka i bezkresna*, *Gruchanie*, a chór mieszany pieśń *Orchidea*; pieśń *Gdzieś na wodzie* w wykonaniu chóru żeńskiego i *Pieśń laski* w wykonaniu chóru mieszanego to kompozycje *a cappella*; pieśń *Trzcina* natomiast jest jedynym, spośród prezentowanych utworów, przeznaczonym na chór mieszany z towarzyszeniem zespołu instrumentów smyczkowych i fortepianu.

Pieśni zaśpiewano w języku oryginalnym. Jedynie w dwóch przypadkach Doktorantka w swoich kompozycjach posłużyła się również językiem angielskim (*Żółta rzeka jest szeroka i bezkresna* i *Trzcina*).

Koncert ma jasno przemyślany scenariusz. Doktorantka, pomimo braku publiczności, zbudowała właściwą atmosferę i nadała wydarzeniu wyjątkową rangę. Dowodem tego jest sala z odpowiednią akustyką, konferansjerzy, stroje sceniczne i chińskie artefakty.

Koncert rozpoczyna utwór instrumentalny *Pieśń o powracającej łodzi* (*Song of the Returning Bboat*) grany na tradycyjnym instrumencie chińskim, zwanym guzheng. Utwór ten zaaranżowała i wykonała Doudou Huang. Utworem tym Doktorantka rozpoczyna ceremonię uczestnictwa w koncercie i obcowania z chińską poezją i muzyką. Muzyce towarzyszy ceremonia parzenia i picia herbaty. Następnie wykonywane są pieśni przeznaczone na chór żeński i na chór mieszany. Pomiędzy pieśniami, jeszcze dwukrotnie pojawiają się utwory instrumentalne grane na guqin: *Twój kołnierz* (*Your Collar*) oraz *Wiązka kwiatów brzoskwini* (*Peach Blossoms Beam*), w którym na tle muzyki instrumentalnej Doudou Hunag, nawiązując do dawnych tradycji, zaproponowała recytację tekstu.

Pieśni zostały wykonane z dużą starannością. Chórzyści zostali przygotowani pod kątem prawidłowej emisji głosu, opanowania partii poszczególnych kompozycji. Oba chóry mają wyrównane i stopliwe brzmienie, chórzyści reagują na gest dyrygenta, są zaangażowani i skupieni.

W kilku kompozycjach na uwagę zasługuje również partia fortepianu, która jest bardzo rozbudowana i potraktowana jako pełnoprawny wykonawca danej kompozycji. Głos fortepianu jawi się jako niezależny głos, tworząc odrębną płaszczyznę brzmieniową, rozbudowaną i bardzo istotną dla całościowego odbioru kompozycji. Szczególnie ma to miejsce w utworach *Ciepły wiatr*, *Żółta rzeka jest szeroka i bezkresna* oraz *Gruchanie*.

Doktorantka dyryguje pewnym ruchem, ma bardzo dobry kontakt z chórzystami i panuje nad partyturami. Ruch jej sugestywny i pewny, co pozwala na pełną współpracę wszystkich występujących. Kolejnymi ważnymi aspektami pracy dyrygenta z zespołem było świadome rozplanowanie dynamiki i wyegzekwowanie odpowiedniej artykulacji.

Podsumowując, kompozycje stworzone przez Doktorantkę są niezwykle wartościowe, dojrzałe i atrakcyjne, tak dla wykonawców, jak i słuchaczy. Daje się wyraźnie zauważyć, że przygotowaniu koncertu musiała towarzyszyć, obok pracy nad tekstem literackim i muzycznym, głęboka refleksja Doktorantki nad interpretacją każdego utworu, co w większości prezentowanych pieśni przyniosło pożądany efekt końcowy podczas nagrania.

Profesjonalizm od strony muzycznej Doktorantki oraz prowadzenie całości z poziomu pulpitu dyrygenta zasługuje na uznanie, przez co stwierdzam, że może starać się o awans zawodowy i naukowy. Materiał muzyczny i całość koncertu oceniam wysoko.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Prezentowana dysertacja doktorska mgr Doudou Huang pod tytułem "Analiza i praktykowanie technik dyrygowania oryginalnych utworów chóralnych Księgi Pieśni autorstwa Doudou Huang" jest integralnie związana z wykonanym i zarejestrowanym dziełem i stanowi jego opis, który zawarty jest na 71 stronach.

Pracy składa się z pięciu rozdziałów i Aneksu, w którym znajdują się: folder koncertu, informacje o wykonawcach, słowo wiążące do koncertu (wersja językowa angielska), zbiór kompozycji (partytury), płyta DVD zarejestrowanego koncertu doktorskiego oraz angielskie tłumaczenie opisu dzieła artystycznego.

Tytuły rozdziałów odpowiadają treści i tworzą spójną wewnętrzną całość. Układ pracy jest przejrzysty i uporządkowany, co pozwala na szybkie zorientowanie się w temacie i specyfice opisu dzieła.

We wstępie pracy nie znajduję jasno sprecyzowanego celu pracy, co powinno znaleźć się na początku dysertacji, aby ukierunkować czytelnika w głównych założeniach pracy. Przyjmuję uzasadnienie, że „rozprawa ta nie jest oparta o metodologię badawczą” i że „cele realizowane w projekcie to cele artystyczno-twórcze, nie badawczo-naukowe” (s.4), ale każdej pracy, i badawczo-naukowej i artystyczno-analitycznej, przyświeca konkretna teza oraz dookreślone cele.

W pierwszym podrozdziale (1.1.) Doktorantka przedstawia poglądy Konfucjusza dotyczące muzyki, na podstawie jego rozpraw teoretycznych. Następnie omawia koncepcję Konfucjusza dotyczącą roli muzyki w życiu człowieka oraz odczuć emocjonalnych płynących z obcowania z muzyką, ze szczególnym uwzględnieniem śpiewu i gry na instrumentach. Lektura tego podrozdziału zostawia niedosyt, gdyż w/w zagadnienia są ledwie zasygnalizowane. Literatura jest bardzo skromna, a liczna przypisów znikoma, co budzi moje, jako naukowca, pewne zastrzeżenia. W każdej pracy doktorskiej rozdział napisany w świetle literatury jest ogromnie ważny, gdyż daje świadectwo naukowej dojrzałości Doktoranta i umiejętności podejmowania dyskursu z dostępną literaturą, mówiącą o zagadnieniach poruszanych w danej pracy. Po drugie, wprowadza czytelnika w teoretyczne podstawy analizy dzieła, umieszczone w kolejnych rozdziałach.

Treści zawarte w drugim podrozdziale (1.2.), dotyczące wyboru tekstów z Księgi Pieśni Konfucjusza, koncepcji postrzegania muzyki i wizji artystycznej dzieła, raczej umieściłabym jako wstęp do rozdziału trzeciego, w którym Doktorantka dokonuje opisu wybranych pieśni do nagrania dzieła.

Rozdział drugi dotyczy dawnych instrumentów chińskich, guqin i guzheng, które zostały wykorzystane w podczas koncertu. W dziedzictwie kulturowym państwa chińskiego, instrumenty te zajmują ważne miejsce, towarzyszą różnym rytuałom i zwyczajom, np. czytaniu poezji czy ceremonii parzenia i picia herbaty.

W trzecim rozdziale Doktorantka prezentuje tekst każdej pieśni, przetłumaczonej na język polski oraz omawia jej treść i przesłanie. Teksty wybranych pieśni zostały przetłumaczone z języka chińskiego na angielski, a następnie na język polski. Polski przekład Księgi Pieśni dokonany został w 1995 roku przez Marzennę Szlenk-Iliewa i wydany nakładem wydawnictwa Alfa-Wero.

Doudou Huang w wybranych tekstach, przybliża nam różne oblicza życia człowieka "od kołysanki towarzyszącej człowiekowi w najwcześniejszym okresie życia, poprzez pieśni miłosne, wreszcie do tej ostatniej, odśpiewanej przez Konfucjusza niedługo przed jego śmiercią" (s. 20). Są tu też treści na temat świata przyrody i odniesień tego świata do ludzkich emocji, oddania, pracy. Pomimo, że Doktorantka słusznie uważa, iż dla "właściwego odczytania znaczeń zawartych w tekście, istotny jest kontekst historyczny i kulturowy oraz aspekty takie jak czas i miejsce powstania" (s. 61), to Doktorantka w swojej pracy te aspekty zaledwie zasygnalizowała. Analiza treści jest powierzchowna, szczątkowa, nie ma żadnej głębszej refleksji. Jako człowiek świata zachodniego oczekiwałam głębszej analizy treści pieśni Konfucjusza i przybliżenia nam - ludziom Zachodu - filozoficznych znaczeń i przemyśleń tego mędrca pochodzącego z Dalekiego Wschodu.

W czwartym rozdziale Doktorantka skupia się na problematyce wykonawczej nowych kompozycji, skomponowanych na potrzeby pracy doktorskiej. Dokonuje opisu budowy formalnej i porównuje treści z charakterem kompozycji. Rozdział ten jest ściśle powiązany z rozdziałem piątym, w którym Autorka przybliża nam swoje przemyślenia na temat materiału dzieła pod kątem kompozytorskim, czym się kierowała przy wyborze pieśni, jak wyglądała jej praca nad tworzeniem poszczególnych kompozycji, a także według jakich kryteriów dobierała aparat wykonawczy wokalny i instrumentalny. Następnie mówi, jak ważna jest dogłębna analiza treści, nastrój i emocje w nich zawarte, w celu wyrażenia tego wszystkiego poprzez muzykę, by stanowiły jedną spójną całość. Lektura tego rozdziału również pozostawia niedosyt. Doktorantka skupia się głównie na budowie formalnej wykonywanych utworów. Zabrakło analizy pod kątem sfery wokalne i dyrygenckiej. Każdy dyrygent przystępując do pracy nad utworami wokalnymi musi mieć świadomość, w których miejscach wystąpią problemy intonacyjne, barwowe-brzmieniowe, na których fragmentach będzie musiał się skupić i w jaki sposób nad tymi problemami pracować. Oczekiwałam takiego podejścia i zaproponowania konkretnych ćwiczeń emisyjnych. Praca dyrygencka jest również bardzo ważną sferą pracy nad koncertem i poszczególnymi utworami. Szkoda, że Doktorantka nie podzieliła się z nami, jak wyglądała praca nad utworami, jak wypracowywała z wykonawcami wspólny czytelny język gestów.

Zamiast zakończenia Autorka pracy zaprasza do wysłuchania koncertu. Myślę, że kilka wniosków podsumowujących pracę na dziełem, i z punktu widzenia warsztatu dyrygenckiego i pracy z chórzystami i instrumentalistami, byłoby wartościowym dopełnieniem artystycznych i teoretycznych rozważań Doktorantki.

KONKLUZJA

Pomimo braków wskazanych w opisie dzieła, stwierdzam, że dzieło i jego opis są zgodnie z Ustawą z dn. 20 lipca 2018 poz. 1668, art. 187 pkt 3,4 i Pani mgr Doudou Huang wykazała się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej.

W ten sposób Doktorantka spełnia wymagania art. 187 ust. 1 i 2 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r.

Pracę doktorską mgr Doudou Huang przyjmuję.

Anna Janoiz